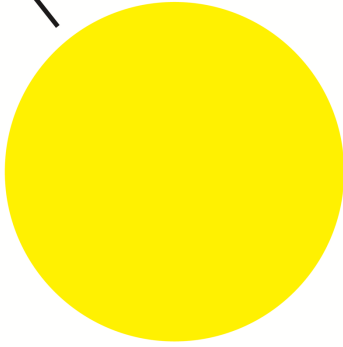

Utrecht, 23 juli 2021

DE BOTANISCHE REVOLUTIE VANAF 11 SEPTEMBER IN CENTRAAL MUSEUM UTRECHT

Hedendaagse kunst, in dialoog met moderne en oude kunst, laat tuin als metafoor voor huidige tijd zien in nieuwe tentoonstelling

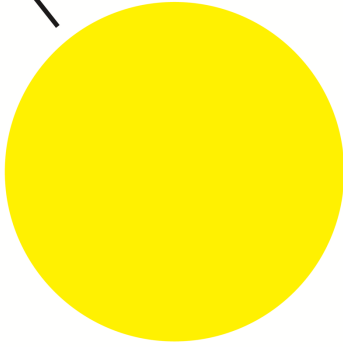
Op zaterdag 11 september a.s. opent *De botanische revolutie - Over de noodzaak van kunst en tuinieren* in het Centraal Museum Utrecht. Hedendaagse kunstenaars reflecteren op de maatschappij aan de hand van de tuin. Wat zegt de tuin over de tijd waarin we leven? Naast kunstwerken van o.a. Maria Thereza Alves, Sara Sejin Chang, Jeremy Deller, Stan Douglas, Lungiswa Gqunta, Kerry James Marshall en Henk Wildschut laten we bijzondere bruiklenen zien van moderne kunstenaars en oude meesters zoals Vincent van Gogh, Tetsumi Kudo, Albrecht Dürer en Maria Sibylla Merian. Die moderne en oude kunstwerken tonen de diepe wortels van de traditie van een tuin die werd gezien als spiegel van de samenleving. *De botanische revolutie* is te zien tot en met 9 januari 2022.

PARADIJS

De expositie opent met een van de bekendste tuinen: het paradijs. De Hof van Eden vormt voor westerse kunstenaars al eeuwenlang een populair thema. Het Bijbelverhaal stelt de tuin voor als een weelderige, paradijselijke omgeving. Hier leven Adam en Eva in harmonie met elkaar, de wereld en de natuur. Er bestaat een rijke beeldtraditie rondom dit thema, waarvan in deze zaal enkele voorbeelden worden getoond.

Zo zijn er prenten en gravures uit de 16^e eeuw te zien: Adam en Eva door Albrecht Dürer en Hendrick Goltzius. Deze oudere werken hangen naast hedendaagse schilderijen van bijvoorbeeld Kerry James Marshall. Op *Vignette* (2003) zijn twee naakte zwarte figuren afgebeeld naast een dichtbegroeid veld. Verder wordt er een Perzisch paradijsstapijt van

Utrecht, 23 juli 2021

meer dan 100 jaar getoond, en is de Boomstambank (1999) van designstudio Droog te zien, gebaseerd op landschapstuinen uit de 17^e eeuw.

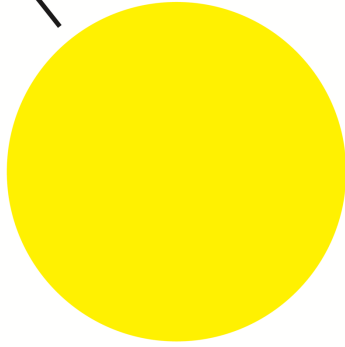
VOORTUIN / ACHTERTUIN / VOLKSTUIN

Met de opkomst van de industriële revolutie in de negentiende eeuw werden volkstuinten opgericht voor arbeiders uit de stad. Tuinieren wordt gezien als een nuttige bezigheid, goed voor lichaam en geest. In een hectisch en druk bestaan, maar ook tijdens de huidige pandemie, is de tuin vandaag de dag ook een belangrijk toevluchtsoord: een plek waar je tot rust komt en waar je een ander ritme kunt ervaren. Tegelijkertijd laat de tuin ons kritisch nadenken over ecosystemen en de bewoners daarvan.

In deze tweede zaal vindt de bezoeker werk van Vincent van Gogh (*Moestuinen op Montmartre*, 1887) naast foto's van Elspeth Diederix van haar *Miracle Garden* in Amsterdam, een project dat dit jaar genomineerd is voor de Amsterdamse kunstprijs. Buiten de museumzaal sluit *Vanishing Staircase* aan op dit thema, waar Birthe Leemeijer inheemse planten op een buitentrap laat groeien. De trap was onlangs in het nieuws toen een medewerker van de plantsoendienst per abuis de plantjes had weggebrand. Inmiddels wordt het kunstwerk hersteld en komt het groen weer tevoorschijn.

DE BOTANISCHE REVOLUTIE

De tuin is als een spiegel van de samenleving: een plek waar de relatie tussen natuur en cultuur tot uiting komt. Met de ontwikkeling van de botanie als wetenschappelijke studie ontstaat een indeling van de natuurlijke wereld in categorieën. Die wetenschappelijke classificatie leidt in de achttiende eeuw tot een hiërarchie van de natuur, waarin de mens bovenaan staat. Tegenwoordig wordt er op een andere manier gedacht en geschreven over de complexe relaties tussen de verschillende vormen van leven. Zo wordt de mens nadrukkelijker beschouwd als onderdeel van de natuur en wordt de intelligentie van het plantenleven benadrukt.

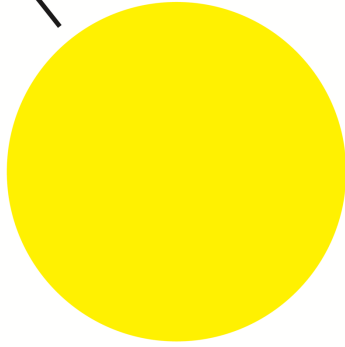
Utrecht, 23 juli 2021

In deze derde zaal zijn stillelevens van Roelant Saverij en Johannes Bosschaert te zien, met zowel inheemse als exotische bloemen. Het thema loopt door tot buiten de museummuren: in de tuin plaatst de Japanse kunstenaar Rumiko Hagiwara bordjes met de definitie van onkruid bij wilde planten. Deze eenvoudige ingreep toont de consequenties van de categorieën die we hanteren om de wereld in hokjes te delen en te begrijpen. De kunst op de wisselsokkel aan het Nicolaaskerkhof voor het museum sluit daarbij aan: Hier werd een echte tuin geplant. Dit werk, *Seeds of Change* (2004), van Maria Thereza Alves gaat over ballast van schepen. De aarde, die in de haven van aankomst weer werd gedumpt, bevatte vaak nog allerlei niet ontkiemde zaden. Door de planten in havensteden te onderzoeken, traceerde Alves sporen van trans-Atlantische slavenhandel.

TUINIEREN IN HET ANTROPOCEEN

In 1972 schreef beeldend kunstenaar Tetsumi Kudo het manifest *Pollution-Cultivation-New Ecology*, waarin hij opriep tot een nieuwe relatie tussen natuur, mens en techniek. In het visionaire manifest beschrijft hij hoe de mens de natuurlijke bronnen uitbuit. Die visie van Kudo uit de jaren zeventig is nog steeds relevant. Er wordt ook wel gesproken over het antropoceen, het huidige tijdperk waarin we leven en waarin de mens de natuur volledig domineert met alle gevolgen van dien. De grimmige situatie van de wereldwijde klimaatcrisis gaat in deze zaal hand in hand met tekenen van hoop.

Er is werk van Kudo zelf te zien: *Grafted Craften Garden* (1971), een tuin gemaakt van plastic bloemen en lichaamsdelen “geënt” op aluminiumpalen. In de *fotoserie* *Rooted* legt Henk Wildschut geïmproviseerde tuintjes vast van mensen die in vluchtelingenkampen wonen. In een uitzichtloze situatie kan tuinieren een kleine troost bieden. In de tussenhalm is *Lawn* te zien van de Zuid-Afrikaanse kunstenaar Lungiswa Gqunta, dat door het Centraal Museum is aangekocht. Haar gazon bestaat uit gebroken coca-colaflesjes en laat de tuin als een geprivilegerde plek in Zuid-Afrika zien.

Utrecht, 23 juli 2021

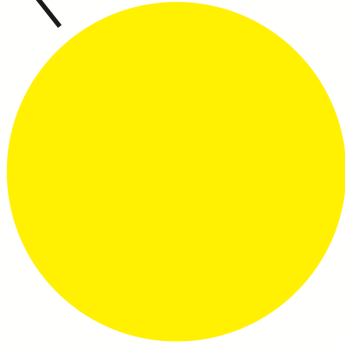
Laurie Cluitmans, conservator hedendaagse kunst: “De tuin staat opnieuw vol in de aandacht. In een tijd van klimaatcrisis richten hedendaagse kunstenaars zich tot de tuin; de veerkracht van de natuur stemt hoopvol. Maar ook roepen ze op tot een botanische revolutie, om onze relatie tot de natuur radicaal te herdefiniëren.”

Ook de vormgeving van designbureau Formafantasma voor de tentoonstelling is geïnspireerd op tuinen: de zalen bestaan uit een modulair systeem van wanden dat uit elkaar kan worden gehaald en opnieuw in een andere context hergebruikt. Het modulair systeem doet denken aan Japanse zen-tuinen en laat de kunstwerken langzaam verschijnen en weer verdwijnen tijdens de wandeling.

On the Necessity of Gardening; An ABC on Art, Botany and Cultivation

Naast een zaalboekje wordt in samenwerking met Valiz een rijk geïllustreerde publicatie uitgegeven. In dit abecedarium komen de cultuurhistorische traditie van tuinen, kunstenaarstuinen, maar ook begrippen zoals het antropoceen aan bod. Met bijdragen van: Maria Barnas, Jonny Bruce, Laurie Cluitmans, Liesbeth M. Helmus, Erik de Jong, René de Kam, Alhena Katsof, Jamaica Kincaid, Bart Rutten, Catriona Sandilands, Patricia de Vries. De publicatie is vormgegeven door Bart de Baets.

De tentoonstelling is mede mogelijk gemaakt door: Van Baaren Stichting, Stichting Fonds 21, Stichting De Gijselaar-Hintzenfonds, Stichting Jaap Harten Fonds, Stichting Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds, Mondriaan Fonds, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Stichting Stokroos, Gemeente Utrecht, BankGiro Loterij, Ministerie van OCW en Munt hypotheek.

Utrecht, 23 juli 2021

Is it possible to be a revolutionary and like flowers

Laurie Cluitmans, conservator hedendaagse kunst van het Centraal Museum en verantwoordelijk voor De botanische revolutie, is samen met Heske ten Cate, artistiek directeur Nest en Eva Burgering, assistent-conservator Centraal Museum betrokken bij de samenstelling van *Is it possible to be a revolutionary and like flowers?* Deze tentoonstelling is parallel aan *De botanische revolutie* te zien in kunstruimte Nest in Den Haag. De kunstenaars die in de gelijknamige tentoonstelling bij Nest samenkomen, beantwoorden die vraag met een luidkeels 'ja!'. Ze vertrekken elk vanuit een eigen perspectief, maar vinden elkaar in feministische affiniteiten, *queer* verlangens en ecologische solidariteit.

Met werk van Mehraneh Atashi, Rossella Biscotti, Milena Bonilla, Anne Geene, Philipp Gufler, Gluklya, Camille Henrot, Patricia Kaersenhout, Otobong Nkanga, Ruchama Noorda, Maria Pask, CPR (Charlotte Rooijackers) en Lily van der Stokker.

Beelden van De botanische revolutie zijn [hier](#) te downloaden.

De collectie van het Centraal Museum Utrecht bestaat uit design, oude kunst, moderne- en hedendaagse kunst, mode en stadsgeschiedenis. Het museum heeft de grootste Rietveld-collectie ter wereld en een uitgebreide collectie Utrechtse caravaggisten. Moderne en hedendaagse kunstenaars zoals Vincent van Gogh en Marlene Dumas zijn onderdeel van de collectie, naast Utrechtse iconen als Pyke Koch en Joop Moesman. Ook verzamelt en presenteert het museum al meer dan honderd jaar mode van onder andere Viktor en Rolf, Jan Taminiau en Iris van Herpen. Hoogtepunten zoals het Utrechtse schip en het 17e-eeuwse poppenhuis zijn altijd aanwezig. Daarnaast is er in het een museum een reconstructie van het originele atelier van Dick Bruna. Het nijntje museum en Rietveld Schröderhuis, alsmede de stijlhuizen Erasmuslaan 9 en Robijnhof 13, zijn onderdeel van het Centraal Museum.